

Ekstremizmin qarşısının alınması yolları: Multikulturalizm, ümumi dəyərlər və plüral cəmiyyət

BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansının VII Qlobal Forumu çərçivəsində "Ekstremizmin qarşısını almaq üçün çoxmədəniyyətli (multikultural) cəmiyyətin formalasdırılması perspektivlərinin təşviqi" mövzusunda bölmə iclası keçirilib.

AZERTAC xəbər verir ki, İslam tarixi, incəsənəti və mədəniyyəti üzre elmi-tədqiqat Mərkəzinin (İRCICA) baş direktoru **Halit Eren** ekstremizm və terrorizmlə mübarizə aparmağın hazırlı dövrə ölkələr qarşısında prioritet məsələ olduğunu qeyd edib. O bildirib ki, xüsusən bu bəlalardan müsəlman ölkələri çox əziyyət çekir. Baş direktor Azərbaycanın da ekstremizmle qarşılaşdığını, ölkədə miltikulturalizmin inkişafına böyük diqqət yetirildiyini bildirib. H.Eren bəşəriyyəti narahat edən bu bəlaların müzakirə olunduğu VII Qlobal Forumu evsahibliyinə görə Azərbaycan dövlətinə təşəkkürünü bildirib. O deyib ki, hansı dinə mənsubluğunandan asılı olmayaraq, insanlar arasında ümumi dəyərlərin təbliği dünyada ayrı-seçkiliyin qarşısının alınmasına, plüral cəmiyyətin formalasmasına kömək edə bilər.

İrqçılık, ksenofobiya və digər dözlüməzlik formaları

ilə əlaqədar BMT-nin xüsusi məruzəçisi **Dodu Dien** müsərir cəmiyyətlərin bir çox paradigmaların - dini, mədəni və digər dəyərlərin dəyişdiyi bir dövrü yaşadığını bildirib. Hazırda milli identifikasiya böhranının yaşadığını vurğulayan D.Dien deyib ki, bu, globallaşma prosesi ilə sıx bağlıdır. O, inklüziv cəmiyyətlərdə müxtəlif xalqların nümayəndələrinin etik, estetik və mənəvi integrasiyasının vacibliyini qeyd edərək deyib: "Avropada miqrantlarla imkan daxilində iqtisadi şərait yaradılır, onlar evlə, işlə təmin edilir. Amma onların mənəvi integrasiyasına diqqət yetirilmir. Multikulturalizm yalnız bu amil nəzərə alındıqda tam mənənədə mövcud olmuş olar".

Türk Mədəniyyəti və İrsi Fonduñun prezidenti Günday Əfəndiyeva rəhbəri olduğu təşkilatda müxtəlif dinlərə sitayış edən türk xalqlarını birləşdiriklərini, onların mədəniyyətlərini tebliq etdiklərini bildirib. O, fondun bir sıra beynəlxalq təşkilatlarla sıx əməkdaşlıq etdiyini, turkdilli xalqların mədəniyyətinin qorunması üçün təşəbbüsler həyata keçirdiklərini diqqətə çatdırıb.

Günday Əfəndiyeva qeyd edib ki, Sivilizasiyalar Alyan-

sının VII Qlobal Forumunun Bakıda keçirilməsi təsadüfi deyil. Çünkü multikulturalizm Azərbaycan cəmiyyətində həyat tərzidir. "Azərbaycan çoxmillətli ölkədir. Onların hamısı Azərbaycan cəmiyyətinin bir parçasıdır. Ölkəmizdə pravoslav kilsəsi, sinaqoq, alman kilsəsi, katolik məbədi var", - deyə o bildirib.

G.Əfəndiyeva Ermənistanın Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları ilə başlayan münaqişə nəticəsində azərbaycanlıların Ermənistandan tamamilə çıxarıldığını, ölkəmizin 20 faiz ərazisinin işgal edildiyini, lakin buna baxmayaraq, Azərbaycanda hazırda 30 min erməninin yaşadığını iştirakçıların diqqətinə çatdırıb. O vurğulayıb ki, ermənilər Azərbaycanın işgal olunmuş torpaqlarında mədəni və tarihi abidələri dağıtdıqları halda, Bakının mərkəzində erməni kilsəsi indi də qorunub saxlanıb. Bu, Azərbaycanın multikultural dəyərlərə verdiyi qiymətin göstəricisidir.

O bildirib ki, Azərbaycanda yaşayan xalqlar öz dillərini və mədəniyyətlərini inkişaf etdirirlər, dövlətimizin başçısı onların nümayəndələri ilə mütəmədi görüşlər keçirir.

Prezident İlham Əliyev tərəfindən Azərbaycanda

Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin yaradıldığını bildirən G.Əfəndiyeva artıq dönya bir sıra universitetlərində "Azərbaycan multikulturalizmi" fənninin tədris olunduğunu diqqətə çatdırıb. O, Azərbaycan multikulturalizm modelinin digər ölkələr üçün örnek olduğunu vurğulayıb.

KAİCİD Dialoq Mərkəzinin baş katibinin ali müşaviri, professor **Məhəmməd Abu Nimer** İslam dininin fundamental sülh və birgə-şayış dəyərləri mənbəyi olduğunu vurğulayıb. O qeyd edib ki, İslam daim sülh və bərabərlik anlayışları ilə birgə təsəvvür edilib. M.A.Nimer mərkəzin təşkil etdiyi təlimlərin məqsədləri və istifadə etdiyi metodlar haqqında danışır.

Beynəlxalq Türk Akademiyasının prezidenti **Darxan Kıdırəli** VII Forumun zəngin multikultural dəyərlərə malik olan Azərbaycanda keçirilməsinin böyük simvolik məna kəsb etdiyini bildirib. Çıxışında o, qədim İslam mədəniyyətinin dünya mədəniyyətinə təsir etdiyini, Şərqi ədəbiyyatında çoxmədəniyyətlik və insana sevginin tərənnüm edildiyini vurğulayıb.

Bölmə iclası işini maraqlı müzakirələrlə davam etdirib.